

PROGRAM PRACY Z WĘDROWNICZKAMI

opracowany przez:
hm. Aleksandrę Królak HR
phm. Teresę Stawarz HR
phm. Zuzannę Wojciechowską HR
pwd. Alicję Romanowską HR
pwd. Nikolę Sette HR

WSTĘP

O co chodzi?

Dawno, dawno temu ... no, może nie tak dawno temu kilka instruktorek dostrzegło potrzebę pochylenia się nad kwestią miejsca dla najstarszych harcerek w naszej chorągwi. Wpierw odbywały się różne luźne rozmowy, które w końcu doprowadziły do otwartego dla wszystkich spotkania. Podczas niego instruktorki z różnych środowisk podzieliły się swoimi doświadczeniami w tej kwestii. Niedługo potem powstał zespół, który na podstawie wniosków ze wspomnianego spotkania, swojej wiedzy i doświadczeń miał za zadanie stworzyć wskazówki dot. kontynuowania harcerskiej drogi dla harcerek w wieku wędrowniczym na poziomie chorągwi. Po kilku spotkaniach, przesuwanych terminach i kolejnych (bardzo szybko mijających) miesiącach udało się. Pigułka efektów zebrana jest w tym pliku, a jej rozwinięciem mają być nasze wspólne działania.

Kogo to dotyczy?

Wbrew pozorom ten program nie jest kierowany wyłącznie do drużyn wędrowniczek. Sprawa dotyczy dużo szerszego grona – wszystkich, których pracują z drużynami w wieku okołowędrowniczym. A więc i:

- drużynowych zuchenk – ze względu na ich przyboczne,
- drużynowych harcerek – w końcu to harcerki mogą zostać wędrowniczkami,
- drużynowych wędrowniczek – bo wiele zależy od ich działania,
- hufcowych – które czuwają nad całością pracy
- kadr kursów – które odpowiadają za kształcenie kolejnych pokoleń instruktorek

WSTĘP

Jaki mamy problem?

Cały nasz program dotyka różnych sfer i trudności:

- brak chęci harcerek do zmiany drużyny – do zmiany w ogóle, do przejścia do drużyny niezwiązanej z macierzystą
- ryzyko braku możliwości kontynuowania harcerskiej drogi, gdy “wyrasta się” z harcerek – czy jest drużyna wędrowniczek, jak ona działa, czy jest atrakcyjna
- poziom/jakość naszych drużyn wędrowniczek – jak drużyna działa, jakie są chęci do dalszej przynależności wędrowniczek do drużyny, zaangażowanie w jej działanie
- ryzyko utraty motywacji drużynowej wędrowniczek do działania – specyficzna grupa wiekowa, brak przybocznych, trudność z przekazaniem jednostki kadra, możliwości przekazania funkcji
- brak promowania wędrownictwa (poprzez akcje kierowane do dziewczyn w wieku wędrowniczym, działanie, wychodzenie na zewnątrz – czyli to, że inne drużyny mogą zobaczyć wędrowniczki w działaniu)
- brak świadomości instruktorek, że rozwój harcerki w wieku wędrowniczym powinien być prowadzony met. wędrowniczą lub nawet negowanie tego, że jest to optymalna droga rozwoju

Uff. Trochę tego jest. Któryś problem jest Ci szczególnie bliski?

To są nasze wspólne problemy – widzimy w nich błędne koło pracy z najstarszymi harcerkami (wszystkimi, nie tylko wybranymi!), w zapewnianiu im oczywistego miejsca w harcerstwie, możliwości rozwoju, zostawania funkcyjnymi i instruktorkami.

WSTĘP

To co z tym zrobimy?

My wszystkie, bo tak jak jest to problem pojawiający się na różnych płaszczyznach, tak rozwiązywanie go nie zależy tylko od jednej osoby.

Po pierwsze chcemy zmieniać myślenie o wędrowniczkach – tak, by metodyka wędrowniczek była traktowana na równi z metodyką zuchenek i harcerek i rozwijała się w chorągwi.

Po drugie, istotne jest oduczenie przedmiotowego traktowania najstarszych harcerek i wędrowniczek (tylko jako potencjalnych funkcyjnych, zwłaszcza w sytuacji “gaszenia pożaru” i ratowania jednostki, którą musi ktoś przejąć), a tym samym szybkiego wypalania się i odchodzenia z harcerstwa. Równocześnie widzimy w tym szansę na wspieranie każdej jednostki przez drużyny, które wychodząc z wędrownictwa i obejmując funkcję są bardziej zaopiekowane i ukształtowane, a tym samym mają większą moc wspierania rozwoju jednostki i gotowość do zostania instruktorką.

Cel naszych działań jest dalekosiężny. Wiemy, że nie osiągniemy go w miesiąc, dwa a nawet rok – to proces. W jednych środowiskach zadzieje się szybciej, w innych wolniej, jednak kierunek jest jasny – dążymy docelowo do tego, aby:

**KAŻDA HARCERKA 15+ SZŁA DO DRUŻYNY WĘDROWNICZEK
NA MIN. ROK**

oraz w momencie przejścia miała rocznikowo 15 lat

WSTĘP

Nasze polecajki:

- jako najlepszy moment zmiany drużyny sugerujemy nowy rok harcerski
- w przypadku osób, które poszły wcześniej/później do szkoły zachęcamy do indywidualnego rozważenia, co dla danej drużyny wydaje się być najbardziej rozwojowe
- drużyna w drużynie wędrowniczek bierze udział min. 1 raz w HAZ lub HAL
- wędrowniczka po roku decyduje, jak widzi dalej swoje działanie:
 - czy chce zostać w wędrowniczkach,
 - czy chce na spokojnie zasmakować każdej z metodyk i wybrać, czy i gdzie chce pełnić funkcję → patrz plik Obserwatorka*,
 - czy chce zostać przyboczną → patrz plik Obserwatorka*.

UWAGA! To jest CEL, do którego DĄŻYMY.

Oznacza to, że zachęcamy do dążenia w tym kierunku, stawiania sobie celów zbliżających do tego, by każda harcerka miała zapewnioną możliwość indywidualnego rozwoju jako wędrowniczka.

Czego to nie oznacza: że w tym roku wszystkie harcerki 15+ muszą znaleźć się w drużynie wędrowniczek (choć mogą). Wyjaśnimy to jeszcze w dalszej części :-)

**Żeby plan się powiódł musi się zmieniać
nasze myślenie o wędrowniczkach,
harcerki muszą chcieć iść dalej, drużyny
wędrowniczek muszą dobrze działać.**

**Zapoznaj się z projektem przygotowania do
pełnienia funkcji przybocznej - Obserwatorka.
Szczegóły i konkretne wskazówki znajdziesz w
pliku Obserwatorka**

WSTĘP

Po co to wszystko?

Wszystko po to, by spełnić nasz podstawowy cel organizacji, jakim jest wychowanie. Czyli stworzyć miejsce, w którym każda harcerka może rozwijać się w sposób odpowiadający na jej potrzeby rozwojowe (nie musi odchodzić, nie musi podejmować dużej odpowiedzialności). Dalej, po to by wędrowniczka zyskała od harcerstwa coś dla siebie, znalazła swoją drogę, naładowała się doświadczeniami, wiedzą, przygodami (jeszcze tak bardzo jej potrzebnymi). Jest to potrzebne również po to, by drużyna nabrała dojrzałości i podjęła funkcję w momencie, w którym będzie gotowa – pozna różne możliwości i dokona wyboru.

To wszystko raz, że stwarza cudne możliwości do indywidualnego rozwoju harcerki w wieku wędrowniczym. A dwa, tworzy potencjał na chętną do działania kadrę naszego Związku. Spójrzcie: jeśli harcerka ma możliwość zostać wędrowniczką: działać z ludźmi w swoim wieku (z wędrowniczkami, a także z wędrownikami), przeżyć super rzeczy, naładować swoje baterie, rozwinąć się, dojrzeć, rozeznąć czy i w jakim miejscu chce pełnić funkcję w organizacji, to gromadzi zasoby. Te zasoby zwiększają szansę na to, że podejmując i pełniąc funkcję (np. przyboczną) nie wypali się szybko ze swoich obowiązków, nie zrezygnuje z działań i być może zostanie instruktorką.

Pamiętajcie, że nie pracujemy wtedy z 1 czy 2 osobami, ale z kilkoma drużynami – to co najmniej dwa razy tyle, ile zazwyczaj jest w kadrze.

Tworząc przestrzeń do rozwoju dla każdej harcerki, również tej, która w wieku 14 lat nie jest zbyt obiecującą przyboczną, dajemy szansę na to, by każda drużyna mogła się rozwinąć, mieć swoje miejsce w ZHRze, zaczerpnąć dla siebie a po czasie dać nam coś pięknego.

To, co gotowe ruszyć w tę świetlaną przyszłość? Droga może być wyboista.

REKOMENDACJE

Dążymy do tego, by każda harcerka 15+ szła do wędrowniczek min. na rok (w tym min. 1 HAZ lub HAL).

Rzeczą obowiązkową jest by:

- przeanalizować sytuację swojej jednostki
- określić kroki potrzebne, by dojść do celu (stworzyć krótki plan perspektywiczny)
- postawić min. 1 cel na najbliższy rok przybliżający Was w najbliższym czasie do tego, by każda harcerka 15+ miała możliwość rozwoju jako wędrowniczka przez min. 1 rok
- dobrać do tego celu działania
- i je wdrożyć.

To mają być cele i działania szczerze dopasowane do Waszej sytuacji.

Przykłady sytuacji:

1. Drużyna harcerek, prężnie działająca z ZZ-tem pracującym formami wędrowniczymi. Przykładowy cel: Stworzenie przestrzeni do pracy elementami metodyki wędrowniczek z każdą harcerką w wieku okołowędrowniczym – nie tylko tą z ZZ-tu.
2. Gromada zuchenek, w której są 3 przyboczne i zaangażowane opiekunki szóstek, które są najstarszymi harcerkami w siostrzanej drużynie. Przykładowy cel: Indywidualna realizacja stopni adekwatnych do wieku. Lub stworzenie planu pracy w porozumieniu z drużynową harcerek dla wszystkich zaangażowanych harcerek w okolicach wieku wędrowniczego z wykorzystaniem wędrowniczych form pracy.

REKOMENDACJE

3. Drużyna wędrowniczek od 5 lat rokrocznie wita najstarsze harcerki z siostrzanej drużyny. Problemem jest podejmowanie przez wędrowniczki funkcji wyłącznie w drużynie harcerek. Przykładowe cele:

- Drużynowe (wędrowniczek, harcerek i zuchenek) z danego hufca omówią plan poznawania przez wędrowniczki każdej jednostki. Następnie wdrożą plan w życie.
- Drużynowa wędrowniczek omówi z wędrowniczkami indywidualnie możliwość pojechania na różne kursy (KPZ, KMZ, KMH), by poznać metodykę, bez zobowiązań.
- Środowisko wprowadzi od nowego roku program obserwacji, tj. każda chętna wędrowniczka zobowiąże się do regularnej pomocy w innej jednostce i będzie pilotowana przez drużynową tej jednostki.

To są przykłady – chcemy nimi pokazać, że zależnie od sytuacji jednostki, cel który sobie stawia i zadania, które realizuje mogą być różne.

REKOMENDACJE

Zalecamy, by:

- z każdą harcerką w wieku 15+ pracować metodą wędrowniczą (z założenia w drużynie wędrowniczek)
- odchodząc z drużyny harcerek druhna miała stopień samarytanki lub go kończyła
- każda harcerka była maksymalnie w 1 drużynie, która jest jej priorytetowym miejscem działania
- każda harcerka miała możliwość zostać obserwatorką przed podjęciem funkcji, czyli mogła zapoznać się z każdą metodyką, drużyną
- na funkcję przybocznej powoływać druhny, które mają min. 16, a optymalnie 17 lat

Jak to zrobić - przeczytasz w pliku "Obserwatorka"

Zapoznaj się z konkretnymi wskazówkami, jak przygotować wędrowniczkę do bycia przyboczną!

- w każdym hufcu działało środowisko wędrownicze (drużyna/akcje hufca/inne rozwiązanie)
- organizować program dla wędrowniczek (i wszystkich osób w tym wieku) podczas akcji hufca/obwodu/chorągwi
- stawiać sobie pytania o sytuację w swojej jednostce, szukać rozwiązań zapewniających rozwój każdej starszej harcerce, weryfikować to co się dzieje i wyciągać z tego wnioski.

To jest nasz ideał. Być może już większość z tego realizujesz. Być może wydaje Ci się to wszystko totalną abstrakcją. Ten rok jest na to, by wdrożyć 1 rzecz, 1 zmianę, która przybliży Was do realizacji celu.

Powyższe kwestie są rekomendacją, zaleceniem.

ETAPY PROGRAMU

2022/2023:

- VI 2022 – II 2023 [zespół] powstanie propozycji programu
- III 2023 [zespół, komenda] konsultacja programu z komendą chorągwi i wprowadzenie ewentualnych zmian, powołanie hufcowych jako lokalne ambasadorki programu
- III – VI 2023 [hufce] spotkanie w hufcach: przedstawienie programu instruktorkom/kadrom drużyn w hufcu przez hufcowe z zaangażowaniem w organizację tej zbiórki/odprawy lokalnej instruktorki wędrowniczej (spotkaniem nie ma na celu negocjowania zapisów, lecz zapoznanie, rozważenie wątpliwości, potrzeb, szans, oczekiwań). Może odbyć się w formie wędrowniczej. Hufcowe jako ambasadorki tej sprawy w środowiska lokalne
- VI – VIII 2023 [gromady i drużyny] analiza sytuacji w swojej jednostce, określenie perspektywy dojścia do głównego założenia programu i postawienie celu na najbliższy rok

2023/2024

- IX 2023 – VI 2024 [drużyny i wszystkie inne ciała] realizacja założeń
- VI 2024 [hufce] podsumowanie
- VI – VIII 2024 [drużyny] podsumowanie działań, analiza realizacji planu perspektywicznego, analiza sytuacji w swojej jednostce, określenie celu przybliżającego do realizacji głównego założenia programu
- VII 2024 [komenda] podsumowanie i wyznaczenie dalszych działań

Kolejne lata

Wiemy, że ten plan nie zostanie zrealizowany w rok, dalsze działania będziemy wyznaczać, gdy dojdziemy do tego czasu

UWAGA: powyższy harmonogram tego programu podany jest na 2 lata.

Co to oznacza: że rozpisaliśmy działania na najbliższy czas i po tym czasie chcemy zweryfikować co się zadziało i co dalej. Że w tym czasie zapraszamy Was do pochylenia się nad tą kwestią w Waszych jednostkach - analizy sytuacji, określenia swoich perspektyw, określenia celów przybliżających do stworzenia każdej harcerce możliwości działania w wędrowniczkach.

Czego to nie oznacza: że w tym czasie musicie osiągnąć cel przekazywania każdej harcerki do wędrowniczek (choć możecie).

WSKAZÓWKI DLA POSZCZEGÓLNYCH CIAŁ

Gromady zuchenek:

- Po zapoznaniu się z założeniami programu, dokonajcie analizy pracy swojej jednostki w tym kontekście, określcie kroki milowe kierujące Was ku założeniu tego programu, spiszcie to i razem z celami zamieście w planie pracy.
- Postawcie 1-3 cele na najbliższy rok, które będą wynikały z Waszej sytuacji i przybliżą Was do realizacji założenia, że każda harcerka w wieku 15 lat zostaje wędrowniczką. Waszą misją jest nawiązanie współpracy z innymi jednostkami.
- Zapoznajcie się z bankiem pomysłów na wędrownicze formy pracy oraz poniższymi sugestiami i ustalcie, jakie działanie pomoże Wam osiągnąć cel.
- Zachęcajcie dziewczyn w wieku 15+ do rozwoju poprzez udział w różnych kursach: KPZ, kurs wspinaczkowy, kursach sanitariuszki HOPR, jeśli dziewczyny mają 17 lat to w kursach metodycznych
- Weźcie udział z kadrą w wydarzeniu organizowanym przez drużynę wędrowniczą w Waszym hufcu o ekstremalnie wysokiej atrakcyjności, otwartą dla wszystkich 14/15+
- Zachęć kadrę do udziału w harcach samarytanek (motywują do zrealizowania stopnia samarytanki, mają w sobie element wyczynu, są okazją do poznania harcerek spoza drużyny, w którymi może będą później w drużynie wędrowniczek).

WSKAZÓWKI DLA POSZCZEGÓLNYCH CIAŁ

Drużyny harcerek:

- Po zapoznaniu się z założeniami programu, dokonajcie analizy pracy swojej jednostki w tym kontekście, określcie kroki milowe kierujące Was ku założeniu tego programu, spiszcie to i razem z celami zamieście w planie pracy.
- Postawcie 1-3 cele na najbliższy rok, które będą wynikały z Waszej sytuacji i przybliżą Was do realizacji założenia, że każda harcerka w wieku 15 lat zostaje wędrowniczką.
- Zapoznajcie się z bankiem pomysłów na wędrownicze formy pracy oraz poniższym sugestiami i ustalcie, jakie działanie pomoże Wam osiągnąć cel.
- Zachęcajcie dziewczyn w wieku 15+ do rozwoju poprzez udział w różnych kursach: KPZ, kurs wspinaczkowy, kursach sanitariuszki HOPR, jeśli dziewczyny mają 17 lat to w kursach metodycznych
- Weźcie udział z członkiniami drużyny w odpowiednim wieku w wydarzeniu organizowanym przez drużynę wędrowniczą w Waszym hufcu o ekstremalnie wysokiej atrakcyjności, otwartą dla wszystkich 14/15+
- Zachęćcie harcerki i kadrę do udziału w harcach samarytanek (motywują do zrealizowania stopnia samarytanki, mają w sobie element wyczynu, są okazją do poznania harcerek spoza drużyny, w których może być później w drużynie wędrowniczek).

WSKAZÓWKI DLA POSZCZEGÓLNYCH CIAŁ

Drużyny wędrowniczek:

- Po zapoznaniu się z założeniami programu, dokonajcie analizy pracy swojej jednostki w tym kontekście, określcie kroki milowe kierujące Was ku założeniu tego programu, spiszcie to i razem z celami zamieście w planie pracy.
- Postawcie 1-3 cele na najbliższy rok, które będą wynikały z Waszej sytuacji i przybliżą Was do realizacji założenia, że każda harcerka w wieku 15 lat zostaje wędrowniczką. Waszą misją w tym kontekście jest tworzenie drużyny, otwartej na nowe wędrowniczki i dobrze działającej. Sugerujemy, by analiza i określenie celów zostały zrobione przez drużynową/kadrę, a wędrowniczki włączyć w planowanie konkretnych działań wędrowniczki.
- Upewnijcie się, że znacie cel, założenia, korzyści programu wędrowniczego oraz o ich niezbędnej roli w jego wdrażaniu (zwłaszcza w kontekście promocji wędrownictwa, podnoszenia jego atrakcyjności w oczach nie-wędrowniczek i podnoszenia jakości drużyn)
- Zapoznajcie się z bankiem pomysłów na wędrownicze formy pracy oraz poniższymi sugestiami i ustalcie, jakie działanie pomoże Wam osiągnąć cel.
 - Weźcie udział w Zlocie Chorągwi wszystkich drużyn wędrowniczek, w kolejnych latach w 1 akcji na rok wspólnej dla wszystkich drużyn wędrowniczek (jedna drużyna organizuje i zaprasza resztę).
 - Raz w roku zorganizujcie w hufcu wydarzenie/zbiórkę o ekstremalnie wysokiej atrakcyjności, otwartą dla wszystkich 14/15+ – do udziału w takim spotkaniu zachęcane są gromady i drużyny harcerek, potwierdźcie Waszą gotowość do organizacji takiego wydarzenia (np. zaprosicie na jedną ze swoich zbiórek) lub przekażcie hufcowej, że tego nie zrobicie.
 - Służba drużyn wędrowniczek na rzecz gromad i drużyn (niekoniecznie swojej bratniej), np.: przeprowadzenie fragmentu lub całej zbiórki
 - Zachęcajcie wędrowniczki do udziału w kursach (różnych – metodycznych, pwd., dot. umiejętności – wspinaczka, HOPR...).
 - Rozwijajcie siebie – bierzcie udział w kursach, Ekskursjach, innych wydarzeniach skierowanych do instruktorek wędrowniczych

WSKAZÓWKI DLA POSZCZEGÓLNYCH CIAŁ

Hufce:

- Przedstawcie program w hufcach.
- Sprawdźcie, czy każda jednostka dokonała analizy pracy swojej jednostki w tym kontekście, nazwała perspektywę dojścia do założeń tego programu, określiła cele i formy pracy przybliżające do realizacji założeń.
 - Drużyny harcerek: każda harcerka w wieku 15 lat zostaje wędrowniczką.
 - Gromady: misją jest nawiązanie współpracy z innymi jednostkami.
 - Drużyny wędrowniczek: misją jest tworzenie drużyny, otwartej na nowe wędrowniczki i dobrze działającej.
- Zadbajcie o to, by raz w roku w hufcu odbyło się wydarzenie o ekstremalnie wysokiej atrakcyjności, otwartą dla wszystkich 14/15+. Rekomendujemy, by organizowała to drużyna wędrowniczek. Upewnij się, że drużyna wędrowniczek to zrobi lub wyznacz inną osobę. Sprawdź czy jednostki uwzględniły ten termin w swoich planach.
- Zachęcajcie do udziału w kursach (różnych – metodycznych, pwd., dot. umiejętności – wspinaczka, HOPR....).
- Przekazuj info dla drużynowych o możliwościach.
- Weryfikujcie, czy jest program zgodny z metodyką wędrowniczek na akcjach na forum hufca/chorągwi
- Promujcie wydarzenia wędrownicze, np. Kwadrans wędrowniczy, Kursy metodyki wędrowniczej – dla przyszłych kursantek i dla naszych instruktorek wędrowniczych jako prowadzących zajęcia

SI:

- Zaopiekowanie tematu wędrowniczek w kształceniu instruktorek na każdym etapie.

